

N:o 115.

Af herr **G. Jansson** i Krakerud, *angående inköp för statens räkning af den s. k. Stora bergslagsbanan.*

Som bekant tillsatte Kongl. Maj:t sistlidet år en komité för att bland annat undersöka och utreda lämpligheten af inköp för statens räkning utaf den s. k. Vestkustbanan eller bansträckningen från Göteborg till Helsingborg, omfattande Göteborgs—Hallands, Mellersta Hallands och Skåne—Hallands jernvägar, äfvensom andra, omedelbart eller medelbart, dermed i förbindelse stående enskilda jernvägar. — Enligt hvad man af tidningarna inhemtat, har komitén tillstyrkt inköp för statens räkning af sträckningen Göteborg—Helsingborgs, Landskrona—Engelholms och Malmö—Billesholms jernvägar, hvadan förslag till Riksdagen om inköp af dessa jernvägar torde vara att förvänta. Då komiténs till Kongl. Maj:t afgifna betänkande ännu ej blifvit tillgängligt för Riksdagens ledamöter, äro de skäl, som af komitén anförts för bemälda banors inköp, ännu icke kända, men sannolikt torde det vara, att den omständigheten, att ifrågavarande jernvägar utgöra en större länk uti det inom vårt land befintliga jernvägsnätet, hvilken länk förenar tvenne af våra mest betydande städer, Göteborg och Malmö, här har varit afgörande, helst såväl Göteborg som Malmö utgöra ändpunkterna af särskilda grenar utaf vårt stambanenät.

Att staten bör ega sådana bansträckningar, som äro af större betydenhet för vårt land och dess folk och hvilka sammanbinda mera betydande platser och orter med hvarandra, har ofta blifvit uttaladt. Det är ingalunda underligt, att komitén tillstyrkt, att genom inköp för statens räkning af befintliga enskilda jernvägar så viktiga platser som Göteborg och Malmö blifva medelst så kort jernvägssträcka som möjligt förenade. Det ekonomiska resultatet af denna jernvägsförbindelse bör, rätt bedrifvet, blifva icke alltför ogynnsamt,

helst icke så obetydlig tillförsel från sidoliggande orter, hvilka helt naturligt måste blifva ett slags sidobanor till den stora pulsådern, är att påräkna, ehuru behållningen af trafiken säkerligen aldrig gifver samma resultat, då jernvägsrörelsen bedrifves för statens räkning som för ett eller flera enskilda bolags.

En annan omständighet, som icke oväsentligt torde mana till inköp af större enskilda jernvägssträckor, ja, kanske de flesta, om ej alla enskilda jernvägar, är måhända den rörelse, som för närvarande pågår inom vårt land att få nedsättning i fraktafgifterna på statens jernvägar, en mening, som synes vara omfattad med största intresse. De orter, som äro belägna utmed statsbanor, kunna härigenom tillskyndas fördelar, som andra orter icke nu kunna erhålla af de enskilda bolagen, och, på det att icke orättvisa mot olika orters befolkning sålunda må åstadkommas, fordras, att staten har i sin hand åtminstone de längre och betydelsefullare jernbanesträckningarna.

Det är därför med någon förundran man förnummit, att, då komitén väl dertill egde fria händer, den icke samtidigt föreslagit jemväl inköp för statens räkning af den s. k. Bergslagsbanan eller bansträckningen Göteborg—Falun. Denna jernvägsled, gående genom hjertat af rikets mellersta del, måste otvifvelaktigt vara af större betydighet för staten att ega än den s. k. Vestkustbanan. Härom torde icke finnas mer än en mening, och denna torde vara så allmänt utbredd, att något ordande härom synes helt och hållet öfverflödigt.

I den koncession, som vederbörande bolag den 26 september 1871 erhöll för rättighet att anlägga den s. k. Stora bergslagsbanan, är staten förbehållen rätt att efter 20 års förlopp från jernvägens öppnande få åt sig lösa jernvägen med allt hvad dertill hörer. Tiden torde därför nu vara inne att bringa under Riksdagens pröfning frågan om, att staten bör förvärfva eganderätten till denna betydelsefulla jernvägsled; och då lösningspriset genom gifna och bestämda villkor är fastslaget till det belopp, som efter fem procent gifver en årlig ränta, motsvarande två gånger beloppet af den nettovinst banan i medeltal lemnat under de 10 näst förut gångna åren, torde endast en utredning i detta hänseende vara erforderlig.

Jag tillåter mig därför vördsamt föreslå,

att Riksdagen, under förutsättning af beslut om inköp för statens räkning af den s. k. Vestkustbanan, Landskrona—Engelholms och Malmö—Billesholms jernvägar, redan nu beslutar inköpa för statens räkning den s. k. Stora bergslagsbanan, eller bansträckningen Göteborg—Falun (med detta bolags sidobanor), samt

att Riksdagen i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t, efter skedd utredning, täcktes till nästa Riksdag framlägga förslag om erforderliga beloppet för omförmälda ändamål äfvensom sättet för medlens anskaffande.

Stockholm den 27 januari 1894.

G. Jansson,
Krakerud.
